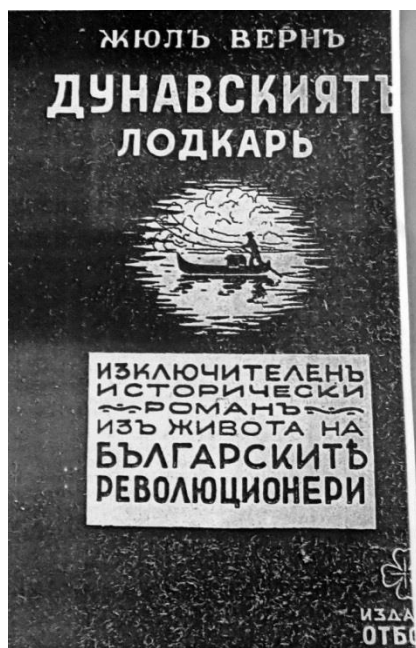

ПАК ЗА РОМАНА „ДУНАВСКИЯТ ЛОЦМАН” ОТ ЖУЛ ВЕРН И НЕГОВИЯ ПРЕВОД НА БЪЛГАРСКИ ЕЗИК

На 3 юли т.г. в интернет се появи обширна статия от Георги-Момчил Попов за романа „Дунавският лоцман” от Жул Верн [1] и отначало се надявах да прочета нещо ново в нея. Преобладаващата част от текста предлага обаче известни сведения за великия френски писател и кратък преразказ на съдържанието на българския превод, включително поизтърканата вече оценка за него като „слабо познат в България”. Разбира се, благодарен съм на автора, че е популяризировал и едно скромно мое писание по тази тема [2], представяйки го в следния вид:

„[...] Има податки, че през 1946-а в София е отпечатано второ издание на български език със заглавие „Произшествия по Дунава”, но то е известно предимно на библиографи познавачи на Жул Верн. В най-нови дни българският изследовател на романа Иван Алексиев след сравняване на преводите от 1943 и 1946 г. с френския оригинал стига до извода, че съществена част от „Le pilote du Danube” не е отпечатана у нас и съдържанието е непълно ... Поставя под съмнение авторството на Жул в полза на Мишел ... Но на всички издания през отминалите 110 години от появяването на „Дунавският лоцман” категорично на корицата стои Жул Верн [...]” [1].

Моля читателите да имат предвид, че многоточието в квадратните скоби в началото и края на цитата е поставено от мен, за да означа пропуснатата част от текста на статията. Другите две многоточия обаче са похват на автора на статията и означават негова недоизказана мисъл ... И тъй като съм дръзнал да се съмнявам в „авторството на Жул в полза на Мишел”, той отговаря със сторилия му се за съкрушителен аргумент: „Но на всички издания през отминалите 110 години от появяването на „Дунавският лоцман” **категорично на корицата стои Жул Верн**” (подч. И.А.). По този повод се сещам за соцанекдота, в който Леонид Брежнев посреща в Москва Маргарет Тачър. Извадил листа с приветствието и започнал да чете: „Скъпа Индира Ганди!” Преводачът до него тихичко му прошепнал: „Др. Брежнев, това е Маргарет Тачър”. Л. Брежнев го погледнал бързо и започнал пак: „Скъпа Индира Ганди!” Преводачът отново го поправил дискретно, но този път Л. Брежнев троснато му отговорил: „Виждам, че е Маргарет Тачър, но на листа пише Индира Ганди!”

ЖЮЛЬ ВЕРНЪ

ДУНАВСКИЯТЪ ЛОДКАРЪ

ПРЕВЕДЕ ОТЪ ОРИГИНАЛА
ПЕТЪРЪ ДАЧЕВЪ

ИЗДАВА БИБЛИОТЕКА

СОФИЯ, ТОТЛЕБЕНЪ 10
ТЕЛ. 5-19-81, ЧЕК. С/КА 7240

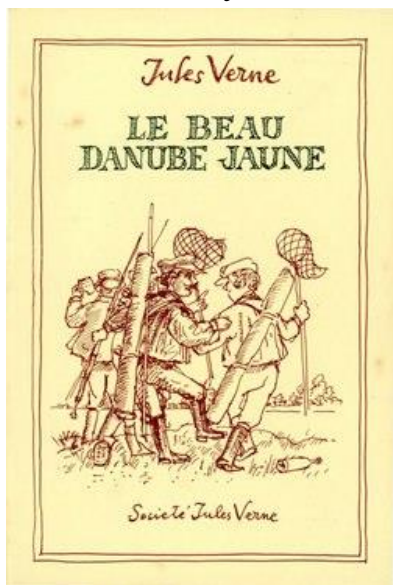
Първият превод на български език („Дунавският лодкар”) е издаден през 1943 г.

Шегата настрана, но въпросът за авторството на романа е от особена важност за Г.-М. Попов и положително поради това той е част от заглавието на статията му „Български лоцман в роман на Жул Верн от 1908 г. Има **предположения** (подч., И.А.), че единствената книга на френския писател за нашата страна е дописвана и преработвана от сина му Мишел”. Той (Г.-М.П.) елегантно премълчава обаче къде оня Иван Алексиев е публикувал „предположенията” си и с какви аргументи, а, както е известно, полуистината е по-голяма измама от откровената лъжа. В какво се изразява измамата?

Първо. Никъде в статията си, прегледана от Г.-М. Попов, не правя въпросното **предположение** и не мога да си позволя да претендирам за подобен принос, т.к. това **отдавна е изяснено**. Друг е въпросът, че представям **предположението на Христо Христов от 1990 г.**, който, доколкото ми е известно, пръв в българската литература съобщава подробно съдържанието на този френски роман и обосновава **факта**, че Жул Верн не е негов автор [2, с. 5-6].

Второ. Съобщих неизвестния в българската литература факт, че **още преди 40 години** италианският автор Пиеро Гондоло делла Рива открива **оригиналния ръкопис на романа на Жул Верн за Дунава** и за пръв път той е издаден през 1988 г. във Франция със заглавието „Хубавият жълт Дунав”. Сравнението със съдържанието на „Дунавският лоцман” **категорично доказва**, че Мишел Верн е направил **съществени промени**. Достатъчен е само фактът, че **главният герой българинът Сергей Ладко**

(Стефан Владков) не съществува в оригиналния текст на Ж. Верн, изчезва широко известното у нас „патриотично въздействие” и т.н. В литературата към статията си посочих чуждестранни източници, доказващи **коренно различния характер** на двата романа: „Дунавският лоцман” и „Хубавият жълт Дунав”.

Корица на първото френско издание на „Le beau Danube jaune” („Хубавият жълт Дунав”) от 1988 г. -

https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/4/43/Verne_-_Le_Beau_Danube_Jaune.djvu/page1-250px-Verne_-_Le_Beau_Danube_Jaune.djvu.jpg

Що се отнася до продължаващото издаване на „Дунавският лоцман” с автор Жул Верн, това е напълно разбираемо, защото все пак името на Жул Верн ще продава романа значително по-добре в сравнение с името на сина му. Същевременно обаче започва и процес на бавна промяна в представянето на авторството на „Дунавският лоцман”. Например във френското издание на интернет-енциклопедията Уикипедия той е вече „роман на Жул Верн и Мишел Верн” [3], ако и на кориците му все още да стои името само на Ж. Верн. От друга страна, читатели, които добре са запознати с творчеството на Ж. Верн, и без преглед на добросъвестна литературна критика се досещат при прочита на „Дунавският лоцман”, че той не е писан от Ж. Верн. Само един пример: „Аз тъкмо свърших Дунавският лодкар на Жул Верн. Увлекателна беше книжката и **липсваше типичното за Жул Верн** (подч., И.А.) прекаляване с географските координати и други научни факти. Също така ми беше интересно да видя книга с главен герой българин, писана от чужденец в онези години” [4].

Накратко, в статията ми от от 30 май т.г. [2] **изобщо не става дума за съмнение** от моя страна в авторството на Ж. Верн относно романа „Дунавският лоцман”, както твърди Г.-М. Попов. Просто съобщих известния извън България още преди три-четири десетилетия факт, че **авторът на „Дунавският лоцман” е всъщност Мишел Верн**, който е преработил основно оригиналния ръкопис на баща си, докато **Жул Верн е написал романа „Хубавият жълт Дунав” с друг сюжет и персонаж**.
Още в статията си от 30 май т.г. публикувах линк към руския превод на оригиналния текст [2, с. 10, т. 29], но Г.-М. Попов очевидно не се е запознал с него, а е предпочел като вече трудно изброимите наши познавачи на „Дунавският лоцман” за пореден път (той е писал и преди за него) да преразказва биографията на Жул Верн и съдържанието на романа ...

Статията на Г.-М. Попов от 3 юли т.г. прави впечатление и с това, че **той не се ангажира с мнение относно качеството на българските преводи на „Дунавският лоцман”**. Сведенията за съдържанието на романа, които предлага на читателите, оставят впечатление, че не е прелиствал поне превода от 1991 г., за който съобщава, че го притежава. Например:

- твърди, че любимата на Сергей Ладко била Нуша, докато във френския оригинал тя е Natcha (Натча), така (Натча) е и в руския превод от 1986 г., който Г.-М. Попов също притежава, докато в българските преводи от 1943 и 1991 г. името е Неша. Странно, но **преди три** години един нашенски автор (Пенчо Ковачев) използва същото собствено име Нуша [5] ...

- особено озадачава уверението, че последният ред на романа бил: „почитание към бащата, нежност към майката, любов към българската родина” [1]. В действителност този текст в преводите на български от 1943 и 1991 г. е: 1943 г. – „[...] обожаваха родителите си и както питаеха голяма любов към Родината си България, готови винаги на всички жертви за нея”; 1991 г. – „Те обожаваха родителите си и като тях изпитваха голяма любов към родината си, към България, готови винаги на всякакви жертви за нея”. За сравнение посочвам руския превод от 1986 г., който притежава и Г.-М. Попов: „[...] почитание отца, нежност к матери, любовь к болгарской родине”. Разликата между българските преводи и руския е очевидна, но той (Г.-М.П.) я отминава с мълчание, въпреки че дори само сравнението на българския превод от 1991 г. и руския показва наличието не само на

неозначени в българския превод места на физически съкратен текст, а и места на съществена намеса на преводача в оригиналния френски текст.

Корица на българското издание от 1991 г.

Но има и още нещо. На 17 юни т.г. сайтът на „Морски вестник” помести статия, в която съществено място е отделено на неизвестна досега в българската литература **българска следа** в историята на романа „Дунавският лоцман” [6, с. 2-4]. Очевидно обаче Г.-М. Попов няма представа и за нея ... Убеден съм, че романът „Дунавският лоцман”, чийто истински автор е Мишел Верн, и в бъдеще ще представлява интерес за читателите у нас и по света. **Българският читател заслужава обаче пълен и достоверен превод както на този роман, така и най-вече превод на романа „Хубавият жълт Дунав” от Жул Верн.** В този смисъл добре би било наши автори, популяризиращи творчеството на великия френски писател, да се запознаят най-после с истината за двата текста на романа (**30 години след публикуването на оригиналния текст във Франция** и разпространението му междувременно по цял свят) и да предоставят на читателите по-пълна и актуална информация за него.

Литература и бележки

1. Попов, Георги-Момчил. Български лоцман в роман на Жул Верн от 1908 г. Има предположения, че единствената книга на френския писател

за нашата страна е дописвана и преработвана от сина му Мишел. – 168 часа, 3 юли 2018. – <http://www.168chasa.bg/article/6940865>

2. **Алексиев, Иван.** Към историята на романа „Дунавският лоцман” от Жул Верн в България. –

http://morskivestnik.com/compass/news/2018/052018/052018_64.html

(Публикувано 30 май 2018 г.).

3. **Le Pilote du Danube.** –

https://fr.wikipedia.org/wiki/Le_Pilote_du_Danube (Актуализирано към 28 май 2018 г.).

4. **phony.** Аз тъкмо свърших Дунавският лодкар на Жул Верн. ... –

<http://forums.data.bg/index.php?showtopic=1590240&st=710> (Публикувано 3 апр. 2012, 14:29).

5. **Ковачев, Пенчо.** Български кървав любовен триъгълник в роман на Жул Верн. – 24 часа.bg, 16 дек. 2015. –

<https://www.24chasa.bg/ojivlenie/article/5176835>

6. **Алексиев, Иван.** Още за българската следа в историята на романа „Дунавският лоцман” от Жул Верн. –

http://morskivestnik.com/compass/news/2018/062018/062018_42.html

(Публикувано 17 юни 2018 г.).

Иван АЛЕКСИЕВ